

Kristina Milić
Ana Pintarić

PJESME LJUBICE KOLARIĆ – DUMIĆ TEORIJSKA I METODIČKA INTERPRETACIJA

Sažetak: U radu se predstavlja književno djelo spisateljice Ljubice Kolarić - Dumić na teorijskoj i metodičkoj razini. U prvom se dijelu interpretiraju zbirke pjesama i proze *Uz baku je raslo moje djetinjstvo, Od proljeća do proljeća i Izašli iz priče*. U drugom se dijelu predočavaju dva modela metodičke interpretacije u osnovnoj školi: interpretacija pjesme *Šegrt Hlapić* u trećem razredu osnovne škole i jezično-stvaralačko-književni pokus utemeljen na pjesmi *Svibanj* u šestom razredu osnovne škole.

Ključne riječi: Ljubica Kolarić – Dumić, pejzažna pjesma, Šegrt Hlapić, metodika.

1. Život i književno djelo Ljubice Kolarić – Dumić

Spisateljica Ljubica Kolarić - Dumić (1942.) rođena je u Kukujevcima u Srijemu. Osnovnu je školu završila u rodnom mjestu, a gimnaziju u Vinkovcima. Hrvatski jezik i književnost studirala je u Rijeci. Živi u Rijeci. Piše poeziju i prozu za djecu i odrasle. Član je uredničkog vijeća lista *Zov Srijema* u Zagrebu, gdje objavljuje pjesme i vodi stalnu kolumnu *U pohode zavičaju*. Član je Društva hrvatskih književnika, a za izuzetan doprinos dječjoj književnosti i poetskoj riječi za djecu 2006. godine dobila je Godišnju nagradu Grada Rijeke. U knjizi *Raspršena vrela književnih djela* Branka Pilaša (Školska knjiga, Zagreb, 2004.) uvrštena je među pedesetak hrvatskih i svjetskih književnika. U lipnju 2008. godine u Rijeci je svečano obilježena 25. obljetnica njezinoga književnoga rada.

Ljubica Kolarić – Dumić piše za djecu i odrasle. Do sada je objavila knjige: *Raskrižje* (1983.), *Sva u srcu* (1985.), *Vratit ću se, zemljo* (1991.), *Molitva za Hrvatsku* (1992.), *Stazama jutra*, izabrane pjesme, (1995.), *Obasjana suncem* (2005.) te za djecu: *Uz baku je raslo moje djetinjstvo* (1997.), *S vjetrom kroz godinu* (1999.), *Od proljeća do proljeća* (2003.), *Izašli iz priče*, (2005.), *Igrajmo se radosti*, izabrane dječje pjesme, (2006.), *Ja se mraka ne bojim...a ti?*, (2008.), *Rijeko, grade, djetinjstva sretnog*, pjesmarica, (2008.) Knjige su joj ilustrirali Ivica Antolčić, Vjekoslav Vojo Radoičić, Ivan Balažević i Laura Herceg. Više je njezinih dječjih i domoljubnih pjesama uglazbljeno, a mnoge se pjesme i priče nalaze u hrvatskim početnicama i čitankama.¹

¹ Vidi čitanke: Ante Bežen, Vesna Budinski, *Hrvatska čitanka za drugi razred osnovne škole*, Zagreb, 1998.; Ante Bežen, Vesna Budinski, *Hrvatska čitanka za četvrti razred osnovne škole*, Zagreb, 1998.;

Iz pjesama i pripovijedaka Ljubice Kolarić – Dumić izvire radost, vjera, ljubav, sjećanje na djetinjstvo, selo, školovanje, obitelj, crkvu, odlazak od kuće, ali i na okrutnost i nepravdu ratnih razaranja koja sve to oduzimaju i nameću potpuno drukčije osjećaje. Iako se našla daleko od svojih rodnih Kukujevaca, spisateljica pokazuje kako nevolje i nepravde ne mogu pomutiti čisto srce koje je odgajano na vjeri u Boga i u ljubavi obiteljskoga okruženja. O svemu tome spisateljica progovara u zbirkama *Uz baku je raslo moje djetinjstvo*, *Izašli iz priče* i *Igrajmo se radosti* koje se mogu smatrati i autoričnim biografskim zapisima.

Uz baku je raslo moje djetinjstvo

Zbirku poezije i proze *Uz baku je raslo moje djetinjstvo* (1997.) spisateljica posvećuje zavičaju Srijemu i domovini Hrvatskoj. Zbirka je tematski podijeljena na cjeline: *Molitva dječjega srca*, *Igrajmo se*, *S vjetrom kroz godinu*, *Što je ljubav*, *Djeca ne vole rat* i *Vratite mi zavičaj*. Prozni dio sastoji se od dva dijela: *Uz baku je raslo moje djetinjstvo* i *Iz dnevnika jedne učiteljice*. Na kraju je dodatni notni zapis uglazbljenih pjesama: *Igrajmo se*, *Molitva svetom Ivanu Kapistranu*, *Hrvatskoj majci* i *Hrvatska molitva*. Zbirku je oslikao Ivica Antolčić ilustracijama koje tematiziraju čuvene radove od slame s temama iz svakodnevnoga života.

Zbirku *Uz baku je raslo moje djetinjstvo* znakovito uokviruje molitva. Na početku se nalazi pjesma *Molitva anđelu čuvaru*, a na kraju *Molitva za Hrvatsku*.

Prvi ciklus *Molitve dječjeg srca* sadrži četiri pjesme religiozne tematike koje oživljavaju uspomene na blagdan Svetoga Nikole (*Ide sveti Nikola*) i prve pričesti (*Prva pričest*), a dvije su molitve upućene anđelu čuvaru i Gospodinu. Iako pjesnikinja piše iz današnje perspektive, potpuno ostaje u „duhu“ dječjega razmišljanja i odnosa prema Bogu što je razvidno u jednostavnom stihu i pjesničkim slikama, izboru motiva (igra, dječji plač, seka...), osmercu koji stihom i ritmom podsjeća na molitvu *Anđele čuvaru mili...*

MOLITVA ANĐELU ČUVARU

Ti me čuvaš kad se igram
Da ne padnem Ti me paziš.

Ante Bežen, Vesna Budinski, *Prvi koraci, početnica za prvi razred osnovne škole*, Zagreb, 2000.; Sandra Centner, Anđelka Peko, Ana Pintarić, *Zlatni dani 1, početnica za prvi razred osnovne škole*, Školska knjiga, Zagreb, 2006.; Mirjana Žužić, Doris Kovačić, *Glazbene čarolije*, udžbenik za glazbenu kulturu za prvi, drugi i treći razred osnovne škole, Profil, Zagreb, 2007.; Stjepko Težak, *Hrvatski jezik*, udžbenik za peti razred osnovne škole, Zagreb, 1995.; Stjepko Težak, Lada Kanajet, *Moj hrvatski 5*, vježbenica, Zagreb, 1996.; Zvonimir Diklić, Joža Skok, *Hrvatska čitanka 7*, Zagreb, 1996.

Kad me noću zub zaboli
I kad plačem, Ti me maziš.

Sve igračke moje čuvaš
Jer znaš da ih jako volim.

Zvijezde mi u sobu šalješ
Jer znaš da se noću bojim.

Ja se zato Tebi molim
I jako Te, jako volim.

I još jednu želju imam
Čuvaj moju malu seku.

Kad padne da ne plače,
Igračku joj kupi neku.

Od ove dražesne dječje molitve za mir u domu i obitelji, dolazi se do molitve za cijeli narod i domovinu Hrvatsku kao u pjesmi *Molitva za Hrvatsku* koja se po svim pojedinostima sučeljava navedenim motivima. Umjesto motiva radosti i ljubavi, naviru zastrašujući tenkovi koji ruše domove, crkve, ubijaju ljude. Primjereno teškim olovnim slikama, autorica onaj razigrani stih zamjenjuje dvanaestercem uz ritmično obraćanje Kristu: *Oprosti mi, Kriste*.

Drugi ciklus *Igrajmo se* tematski se veže uz prvi i pjeva o radosti, igri, mašti i mnogim pitanja bezbrižnoga djetinjstva u kojemu postoji san ispletan čudesnom dugom, san u kojemu se može sve: biti sunce, ljubav i sreća, mjesec i zvijezda (*Igrajmo se*), osjetiti obiteljsku povezanost i zaštićenost (*Tri djetinjstva*), čuti brijeg kako se smije (*Snježna igra*), ili dugo, dugo trčati ispod duge:

Trčao sam ispod duge
dugo, dugo,
Smijao se, radovao,
Nove želje izmišljao.
Čim je jedna ispunjena,
Srce odmah novu sprema,

(*Imao sam svoju dugu*)

te poput *dva zlata* imati sestru i brata i, pupačićevski, tri djetinjstva stopiti u jedno. Pjesničke slike:

Imam sestru i brata,
Moja dva zlata.
I djetinjstva tri:
Sestrino,
Bratovo
I moje,

(Tri djetinjstva)

bliske su Pupačićevim stihovima:

Kad sam bio tri moja brata i ja,
Kad sam bio četvorica nas...

(Tri moja brata)

Ciklus *S vjetrom kroz godinu* sadrži sedamnaest pejzažnih pjesama koje personificiraju sve mjesece u godini te sva godišnja doba. Književnica je za svako godišnje doba, kao i za svaki mjesec, izdvojila ono najljepše, pjesnički ukasila te ih tako učinila posebnim. O toj je zbirci Đuro Vidmarović zapisao: „*S vjetrom kroz godinu* - vrhunac je zbirke i u svojoj biti nudi daleko više od obične pejzažne poezije, točnije cijelu priču o životu, smrti, ljepoti, ljubavi...i već sada svoje mjesto može naći u bilo kojoj antologiji dječjeg pjesništva i školskim čitankama.“

Sljedećih devet pjesama prava su ogrlica od ljubavi. Autorica pita *Što je ljubav* i odmah odgovara: to su najljepši osjećaji koji se nalaze u majci, jutarnjim buđenjima, jutarnjoj rosi, u lugu i gaju... Ali prava, istinska i iskrena ljubav samo je ona vječna i nebeska i ustrajno čeka.

POKUCAJ NA MOJA VRATA

Kad postaneš ljubav
Kad se sav
Pretvoriš
U
Srce

Pokucaj na moja vrata.

Ciklus *Djeca ne vole rat* govori o potpuno drukčijoj stvarnosti i osjećajima. Umjesto mira i ljubavi, zavladali su rat i mržnja. A sve je to još bolnije kada se tiče zavičaja i djedovskoga ognjišta. Pjesme su pune olovnih,

tamnih slika, ljudskoga poniženja: rat je prekinuo dječju igru, onemogućio prvu pričest, zvijezde su nestale, prozor je neosvijetljen, ali nada i vjera nisu uništeni jer:

... opet (će) sunce sjati
i sve će se radovati...
na prozoru bit će cvijeće...

(*Vratite mi moju zvijezdu*)

O pjesmama Ljubice Kolarić – Dumić Stjepko Težak je zapisao: „Pjesmotvorno u rasponu od vezanoga do slobodnoga, i od srokovnoga do nesrokovnoga stiha te od tradicionalnoga do modernoga, iako ne i hipermodernoga izraza, slijedeći katkad kao motivske, ritmičke i zvučne uzore pjesničke domete kojima su našu liriku obogatili D. Tadijanović, G. Vitez, M. Mađer, B. Pavlović, J. Pupačić, L. Paljetak i drugi virtuozi hrvatske pjesničke riječi, Ljubica Kolarić-Dumić ipak je u najboljim ostvarajima ostala svoja, izvorna, i što nije zanemarivo, bliska čitateljstvu vezanom na bilo koji način i u bilo kojoj mjeri uz teme djetinjstva i zavičaja.“²

Drugi dio zbirke čini pripovjedna proza *Uz baku je raslo moje djetinjstvo* koja prikazuje dane natopljene mnogim ljubavima: bakinom, roditeljskom, sestrinom, bratovom i ljubavlju svih onih koji su neizbrisivi dio idiličnoga srijemskoga djetinjstva. Poput znamenitih svjetskih spisateljica Selme Lagerlöf (1858. – 1940.) i Božene Němcove (1820. – 1862.) i Ljubica Kolarić – Dumić je odrasla uz baku te piše kako „ni jedan lan nije tako plav kao što su bile oči moje bake“³ u koje „je stalo čitavo nebo i sunce, (koje) su liječile udarce prvih padova, tjerale su mrak iz moje sobe prije spavanja, grijale su mi ozeble ruke u zimskim danima“.⁴

Djetinjstvo natopljeno ljubavlju cijeli život grije i snaži Ljubicu Kolarić – Dumić. Ljubav iz obitelji djevojčica je Ljubica lako prenijela u mjesnu crkvu u kojoj su opet bili baka i brat, ali iznad svih dragi Bog pa nije ni čudo što je crkvu smatrala najdražim i najsigurnijim domom, mjestom gdje se nikoga nije bojala, čak ni oca, jer, piše autorica, „strah je dolazio sa mnom do vrata, ali u crkvu nije ulazio.“⁵ Slijede još sjećanja na veliko i uredno seosko dvorište puno djece, igre i graje (*Naše dvorište*), na prijatelja koji je po svemu poseban (*Kako je Šeki postao naš*), na dječje nestašluke i zeleno voće (*Zeleno voće*), opasnost dječje igre (*Tko je zapalio slamu*), školske dane (*Suze i slova, Novi učitelj*).

² Težak, Stjepko, Iz recenzije za zbirku „*Uz baku je raslo moje djetinjstvo*“, Zagreb, 1997.

³ Kolarić - Dumić, Ljubica, *Oči moje bake*, u: Kolarić – Dumić, Ljubica, *Uz baku je raslo moje djetinjstvo*, 1997., 79.

⁴ Isto, 79.

⁵ Kolarić – Dumić, Ljubica, *Moj drugi dom*, isto, 81.

Djetinjstvo je na izmaku i novi se putovi neizostavno otvaraju i traže velike odluke.

Posebno mjesto u ovom ciklusu pripada ispovijesti *Pred odlaskom* koja prema nekim motivima podsjeća na Ivaninu priču *Kako je Potjeh tražio istinu*. Mlada se Ljubica našla pred velikom odlukom: otići od kuće i nastaviti školovanje daleko od rodnoga mjesta ili ostati. Koji je odgovor pravi? Zna mlada djevojka, ako „ (...) želi naći svoju istinu, mora otići, a kako ću iščupati srce da ga ne povrijedim? I kako ću ići s povrijeđenim srcem? Ako ostanem, nikada neću naći istinu.“⁶ Ako, pak na izabranom putu ne nađem istinu, razmišljala je, „ (...) vratit ću se svojem djetinjstvu.“⁷

Sve su ove priče Ljubice Kolarić – Dumić natopljene davnim i lijepim sjećanjima na djetinjstvo i odrastanje poput biografske proze *Zlatni danci* (1918.) Jagode Truhelke (1864. – 1957.), *Moja Zlatna dolina* (1972.) Zlate Kolarić – Kišur (1894. – 1990.), *Vukovarske uspomene* (1988.) s. Mariangele Žigrić (1931. – 1997.), ili *Zlatookin osmijeh* (1996.) Stjepka Težaka (1926. – 2006.). Ovaj prozni rad gospođe Kolarić – Dumić svakako zahtijeva pomniju interpretaciju u okviru vijenca o djetinjstvu čiji okvir mogu činiti: Němcova – Lagerlöf – Truhelka – Kolarić – Kišur, s. Mariangela, Težak, Kolarić – Dumić.

Od proljeća do proljeća

Glazbena slikovnica *Od proljeća do proljeća* sadrži dvanaest pjesama i objedinjuje poetsku riječ, glazbeni zapis i likovni izraz. U ovoj se glazbenoj slikovnici nalaze pjesme: *Od proljeća do proljeća*, *Što pjevaju ptice*, *Igrajmo se*, *Riječki karneval*, *Rijeko, moj grade*, *Majka*, *Plavi val*, *Domovina, to je radost*, *Vjetar i djeca*, *Snježna igra*, *Ide sveti Nikola* i *Zapjevajmo Božiću*.

Zbirka *Od proljeća do proljeća* ostvaren je san troje umjetnika i triju umjetnosti: pjesnikinje Ljubice Kolarić – Dumić, glazbenice Natalije Banov i slikara Vjekoslava Voje Radoičića.

Pjesnik i kritičar Branko Pilaš dobro je uočio ljepotu i sklad pjesničke riječi, glazbenoga i slikarskoga izraza. „Vrsni majstor ilustracije Vjekoslav Vojo Radoičić živim i razigranim bojama svakoj je pjesmi udahnuo nešto što rasplamsava dječju znatiželju, a knjizi u cjelini darovao umjetničku originalnost. Isto tako priznata umjetnica Natalija Banov glazbenom slikovnicom s notnim partiturama dvanaest pjesama raspjevava dijete, a CD osim skladbi sadrži i snimke poetskog kazivanja pjesama i instrumentalne matrice svih skladbi. Skladbe izvode dječji zborovi Tratinčice i Male tratinčice iz osnovne škole A. Jug-Matić. Za uspjeh su zaslužni i voditeljica zbora Doris Babić i Robert Grubišić, kao i Andrej Baša.“⁸

⁶ Kolarić – Dumić, Ljubica, *Pred odlaskom*, isto, 101.

⁷ Isto, 104.

⁸ Pilaš, Branko, *Čitam, gledam, slušam*, Školske novine, Zagreb, 1. 11. 2005.

U uvodnoj riječi zbirke autorice Kolarić – Dumić i Banov ističu kako je djelo nastalo iz želje da se predškolskoj djeci i djeci mlađe školske dobi istodobno ponudi i tekst i glazba i ilustracija. Višegodišnjim radom u osnovnoj školi autorice su uočile nedostatak notne literature i nosača zvuka modernijeg izraza za rad s djecom kao i za rad s dječjim zborom.

Prvenstveno iz tih razloga nastala je ova, kako ju neki nazivaju, raspjevana slikovnica.

Evo što je o toj zbirci zapisala profesorica Karol Visinko:

„Ljubica Kolarić-Dumić potaknuta sustvaralačkim radom s glazbenicom Natalijom Banov, za ovu je glazbenu slikovnicu napisala i pet novih pjesama. Potreba za igrom i veseljem izražena je u dvjema pjesmama, *Riječkome karnevalu* i *Plavome valu*. Obje su pjesme vrlo jednostavne strukture u pet kitica. Prepoznatljive su slike iz života našega grada u vrijeme karnevala (*Riječki karneval*). U *plavome valu* igrivost je dočarana onomatopejom te unakrsnom rimom, mada je rima, kao i u cijeloj zbirci, neujednačena. Prigodnoga su karaktera i preostale tri pjesme, od kojih je *Rijeko, moj grade* s gledišta teksta, najbliža dječjem razumijevanju, jer otkriva slike koje najmlađi Riječani prepoznaju kao dio svoje doživljajne stvarnosti. Zahtjevniju je tematiku *Badnje noći* i *Božića* (*Zapjevajmo Božiću*) te domovine Hrvatske (*Domovina, to je radost*) autorica približila djetetu unoseći njemu bliske motive (npr. radost darivanja o Božiću ili razigranost i bezbrižnost mnoge djece u slobodi domovine).“⁹

Izašli iz priče

Zbirka *Izašli iz priče* sadrži deset pjesama o poznatim likovima svjetske i hrvatske dječje književnosti: *Pale sam na svijetu*, *Ružno pače*, *Plesna haljina žutog maslačka*, *Hrabrica*, *Božićna bajka*, *Sretan cvrčak*, *Bambi*, *Šegrt Hlapić*, *Šuma Striborova* i *Pipi Duga Čarapa*.

Veliki hrvatski umjetnik Vjekoslav Vojo Radoičić opet je ostvario uspješnu suradnju s pjesnikinjom Ljubicom Kolarić-Dumić stvarivši prekrasne ilustracije namijenjene djeci nižih razreda osnovne škole, koje prepoznatljivim izrazom, živim i skladnim bojama dopunjuju pjesničku riječ i omogućuju nov dijalog između dviju umjetnosti. Na tragu uigrane ekipe ovoj se umjetničkoj razigranosti pridružila i glazbenica Doris Babić koja je svoj umjetnički dar ovaj put primijenila na popularnu dječju lektiru. „Cijela je knjiga u radosnim bojama, sve pršti od vedrine, tako da se gubi granica između stihova i slikovnih priloga,“¹⁰ zapisao je Đuro Vidmarović. Prelistajmo zbirku.

⁹ Visinko, Karol, Recenzija literarnog dijela rukopisa glazbene slikovnice *Od proljeća do proljeća*, u: Kolarić – Dumić, Ljubica, *Od proljeća do proljeća*, Rijeka, 2004.

¹⁰ Vidmarović, Đuro, *Lektira u stihu, pjesmi i slici*, Pjesničko-glazbena slikovnica *Izašli iz priče*, Školske novine, 21. veljače 2006.

Na vrlo zanimljiv i jednostavan način stihovima su opisani junaci naše i svjetske književnosti, a svaka je pjesma svojevrsan poziv djeci da posegnu za izvornim djelom te da doznaju još mnoge pojedinosti.

Pale sam na svijetu je prva pjesma ove zbirke sastavljena od šest katrena i pjeva o znamenitom dječaku koji je radio što je htio jer je bio sam na svijetu, ali samo u svome snu.

„...A sam biti nije lako,
Nježno šapne pčela cvijetu.
Pita se i dijete svako,
Što će Pale sam na svijetu?

Ali snovi, naši snovi,
Stvarni, plavi, bajkoviti!
U snu možeš, što poželiš.
Pa i sam na svijetu biti...“

Ružno pače je pjesma sastavljena od pet katrena i već nam u prvoj kitici personificiranim pjesničkim slikama spisateljica dočarava lijep pejzaž u kojemu majka patka s pačićima provodi ugodne trenutke:

„Ljeto zlatne niti plelo
Cvijeće polje išaralo,
Na jezeru kraj vrbika
Sunce lice umivalo...“

Ali, kao i u Andersenovoj priči, nevolje ubrzo počinju i...

„...Sto nevolja stisnulo se
U to pačje srce malo.
Skrivalo se i bježalo
Da je labud, nije znalo...“

Priča Sunčane Škrinjarić *Plesna haljina žutog maslačka* doživjela je nekoliko različitih izdanja. Prvo je napisana kao priča, zatim je pretočena u slikovnicu te u pjesmu. Ipak, maslačkovo se sreći i paukovu obraćenju uvijek iznova radujemo. I u kojemu god književnom ruhu bio, u prekrasnoj haljinici maslačak na kraju zapleše:

„...Sad na plesu s drugim cvijećem
I maslačak sretno slavi,
U najljepšoj haljinici
Izatkanoj od ljubavi.“

U novom je ruhu i *Hrabrica* Željke Horvat Vukelja koja uvijek ima pune ruke posla: u svakoj novoj generaciji ima onih koji trebaju postati hrabricama. A da se to dogodi, ne treba ići u školu:

„...Pitaš gdje je takva škola!
Nema broja ni ulice.
Samo srce što sve može.
U Hrabrice, u Hrabrice!»

Mnoga su djeca čitala o nevoljama odrastanja nestašnoga Bambija. Majka ga je vodila livadama i šumskim stazama i upoznavala sa svijetom, a njega je sve zanimalo i svakoj se novoj spoznaji radovao. Pjesma je opjevala samo dio istine o Bambijevu životu, a ostalo se nalazi u Saltenovu romanu – koji čeka vrijedne čitače lektire.

„...Kamo vode svi putovi?
Možda i ti želiš znati.
Uzmi knjigu, zovni sunce!
I Bambija da vas prati.“

Najomiljeniji junak hrvatske lektire jest dječak veseo kao ptica, malen kao lakat. Riječ je o šegrtu Hlapiću, koji je doživio i filmsku ekranizaciju, a sada, eno, postao i junakom pjesničkoga djela.

„...Tko je knjigu pročitao,
Nek' pročita još jedanput!
I s Hlapićem krene na put
Čuti zgone čudnovate.“

Pjesma *Šuma Striborova* odvodi u vječno začaranu šumu u kojoj se još uvijek nalazi Stribor, majka, njezin sin, guja-djevojka i ostali. Da su Domaći i Malik Tintilinić pomogli baki u nevolji, zna se. Ali, oni i danas čuvaju ljude od mnogih nevolja. Ako se malo bolje zagleda u vatru, može ih vidjeti kako opet:

«Od radosti oni skaču.
Po pepelu, pod policu,
Po ognjištu, na stolicu,
Po ćupu, na klupu!
(...)
Na jelenu baku vode.
Igraju i poskakuju
Zbog radosti dobre majke,
Jure šumom do Stribora
I do kraja ove bajke.“

Posljednja je pjesma posvećena nemirnoj i maštovitoj Pipi Dugoj Čarapi poznatoj po čudnoj odjeći i obući. Iako je mnoge nevjerovatne priče ispričala svojim prijateljima, i danas ima što reći:

„...A da nova čuda sanja,
Reći će vam ona sama:
Iz knjige sam iskočila
I u pjesmu uskočila.

Svi već znaju da sam ja
Pipi Duga Čarapa!“

2. Interpretacija pjesme *Šegrt Hlapić*

Predmet metodičke interpretacije jesu dvije pjesme Ljubice Kolarić – Dumić: *Šegrt Hlapić (Izišli iz priče)* i *Svibanj (Uz baku je raslo moje djetinjstvo)*. Prvo predstavljamo interpretaciju *Šegrta Hlapića* u trećem razredu osnovne škole.

MOTIVACIJA

Ističemo crteže putne torbe, crnih čizama, psa, panoramskoga pejzaža koji presijeca put. Učenici promatraju riječi ili crteže i zamišljaju što bi se moglo dogoditi. Nekoliko učenika iznosi svoju priču.

NAJAVA PJESME

Najavljujemo pjesmu Ljubice Kolarić-Dumić *Šegrt Hlapić*.

INTERPRETATIVNO ČITANJE PJESME

EMOCIONALNO-INTELEKTUALNA STANKA

Iznošenje dojmova o pjesmi.

ČITANJE PJESME U SEBI

INTERPRETACIJA

Provodi se zajednička analiza teme i likova.

Čita se kitica po kitica i analizira:

- O kome pjesma govori?
- Koga opisuje prva kitica?
- Kakav je on?
- Što doznajemo iz druge kitice?
- Kome je Hlapić napisao pismo?

- Je li Hlapić zamjerio majstoru na njegovu ponašanju?
- Što je Hlapić radio kada je otišao od majstora?
- Koga je sreo?
- Pročitaj stihove u kojima Gitini roditelji opisuju Hlapića!
- U kojoj kitici pjesnikinja savjetuje da pročitamo knjigu *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*?

SINTEZA

Učenici pjesmu čitaju glasno.

STVARALAČKI RAD

Učenici zamišljaju i crtaju šegrta Hlapića.

Najavljujemo lektirno djelo *Čudnovate zgode šegrta Hlapića* Ivane Brlić – Mažuranić.

Na satu lektire učenicima se predočavaju nastavni listići i daje naputak za rad.

3. Jezično-stvaralačko-književni pokus

O novom načinu u pristupu književnom ili lektirnom djelu profesorica Karol Visinko je zapisala: „To pak što se spominje veseo školski sat lektire, vrlo je važno i u skladu s novim promišljanjima o nastavi lektire. Istraživanja dječje priče pokazala su da se djeca već u predškolskoj dobi znaju stvaralački igrati u jeziku i putem jezika priče, zanimljive su im igre s likovima, razvidan je specifičan način djeteta u razmišljanju i postavljanju pitanja u vezi s poslušanom ili pročitanim pričom. Bolje nego klasične interpretacije, koje katkad znaju biti prezahtjevne, čak i zamorne učenicima, osobito mlađim, stvaralačke igre na predlošku priča uistinu mogu pridonijeti razvijanju učenikove osjetljivosti za književno-umjetničku riječ, poticati učenikovo zanimanje za priču, za čitanje i slušanje književnih tekstova.“¹¹

Jezično-stvaralačko-književni pokus primjeren je šestom razredu osnovne škole. Učenike je potrebno upoznati s takvim načinom rada. Uputit ćemo ih kako će na neobičan način otkrivati o kojoj je pjesmi riječ i to na temelju riječi koje ćemo otkrivati malo po malo: prvo ćemo otkriti imenice, zatim pridjeve i na kraju glagole.

a) Prvo otkrivamo **popis imenica** na temelju kojih se određuje **vrsta** lirske pjesme (socijalna, ljubavna, pejsažna...), **ton, rima, naslov i autor**.

¹¹ Visinko, Karol, Recenzija pjesničke zbirke *Izašli iz priče* autorice Ljubice Kolarić – Dumić, u: Kolarić – Dumić, Ljubica, *Igrajmo se radosti*, Rijeka, 2007., 107.-108.

OŽUJAK, TRAVA, POBJEDA, ZIMA, VJETAR, DAH, BRDA,
VISIBABA, DANI, MIRIS, ZEMLJA, PROLJET, STRANE

Razgovara se o predočenim imenicama. Upozoravamo kako se imenice ne donose u padežu u kojemu se nalaze u izvornom tekstu. Uočava se trinaest imenica u nominativu jednine i množine. Učenici će primijeti imenicu „proljet“ te valja upozoriti kako je riječ o neknjiževnoj riječi.

Tablica 1.

	IMENICE	PRIDJEVI	GLAGOLI	
VRSTA PJESME				
TON				
RIMA				
NASLOV				
AUTOR				

Učenici u paru razmjenjuju svoje mišljenje i ističu riječi koje su na to utjecale.

b) Otkriva se **popis pridjevi** koji se nalaze u izvornom obliku.

JUŽNI, TOPLIM, SNJEŽNE, LJEPŠE, RANA

Uočava se mali broj pridjeva, svega pet, od kojih je jedan u komparativu. Pokušavaju se povezati pridjevi i imenice. Učenike upozoravamo kako je moguće mijenjati svoje prvo mišljenje. Potrebno je istaknuti riječi koje su utjecale na promjenu mišljenja.

c) Otkriva se **popis glagoli** u obliku u kojemu se nalaze u pjesmi:

SLAVE, TOPI, PROVIRUJE, NAJAVLJUJE, DONOSI

Uočavaju se glagoli radnje, stanja i zbivanja. Svi su glagoli u prezentu. Glagoli se pokušavaju povezati s imenicama i pridjevima. Ponovo se određuju osobine pjesme. Učenici se upozoravaju kako mogu mijenjati dosadašnje mišljenje. Potrebno je istaknuti koje su riječi utjecale na promjenu mišljenja.

U sljedećoj etapi na temelju otkrivenih riječi učenici pišu **svoju lirsku pjesmu**. Moguće je dodati i neke nove riječi. Radovi se prvo čitaju u paru. Nekoliko se radova pročita glasno.

Zatim se otkriva književni predložak: pjesma **Ožujak** Ljubice Kolarić – Dumić. Sažeto se predstavlja autorica. Moguće je pripremiti i izložbu spisateljičinih knjiga.

OŽUJAK

U ožujku prve trave
Pobjedu nad zimom slave.

Južni vjetar toplim dahom
Snježna brda topi mahom.

Visibaba proviruje
Ljepše dane najavljuje.

Miris zemlje proljet rana
Donosi nam sa svih strana

Nakon stanke, čitanja pjesme u sebi i iznošenja prvih dojmova pristupa se interpretaciji. Prvo se uočavaju četiri kitice od po dva stiha koji se rimuju parnom rimom: aa, bb. Ističu se pjesnički motivi i slike: mjesec ožujak, trave, južni vjetar, visibaba, ljepši dani, miris zemlje i proljeće u odnosu na doba koje odlazi: zimu i snježna brda. Također se može komentirati i ilustracija Laure Herceg koja bojom i crtežom prati dolazak sve toplijega proljeća.

U opisu ilustracije polazi se od odozdo prema gore. U prvom su planu bijele visibabe preplavile podnožje brda na čijim se vrhovima nalaze samo ostatci snježnoga pokrivača. Na lijevoj strani ilustracije dominira još ne rascvjetan zvončić, a na desnoj ružičasta ptica. U gornjem dijelu ilustracije prevladava plavo nebo prošarano bijelim oblačićima, a u desnom se dijelu nalazi nasmijano sunce.

Zadajemo usporedbu pjesničkih i slikarskih motiva:

- Usporedite pjesničke i slikarske motive. Koji se slikarski motiv ne nalazi u pjesmi *Ožujak*?

Slijedi uspoređivanje vlastite pjesme s pjesmom Ljubice Kolarić-Dumić. Istražuju se zajedničke pjesničke slike i podatci se unose u tablicu:

MOJA PJESMA	ZAJEDNIČKI MOTIVI	PJESMA «OŽUJAK»

LITERATURA

- Bobica*, List učenika Osnovne škole „Brajda“ u Rijeci, veljača 2006.
Dobrašin, Baldo, *Hrvatsko slovo*, 16. lipnja 2000.
Klasje naših ravni, časopis za književnost, umjetnost i znanost, Subotica, 1998.
Kolarić – Dumić, Ljubica, *Uz baku je raslo moje djetinjstvo*, Zagreb, 1997.
Kolarić – Dumić, Ljubica, *S vjetrom kroz godinu*, Rijeka, 1999.
Kolarić – Dumić, Ljubica, *Obasjana suncem*, Rijeka, 2005.
Kolarić – Dumić, Ljubica, *Igrajmo se radosti*, Rijeka, 2007.
Kolarić – Dumić, Ljubica, *Izašli iz priče*, Rijeka, 2007.
Kolarić-Dumić, Ljubica, *Rijeko, grade, djetinjstva sretnog*, Rijeka, 2008.
Krmptić, Marinko, *Devet ciklusa o djetinjstvu i tajni ljubavi*, Dnevnik, 30. rujna 1997.
Pilaš, Branko, *Vraćanje zavičaju*, Hrvatsko slovo, 13. veljače 1998.
Pilaš, Branko, *Obasjana zavičajem*, Hrvatsko slovo, Zagreb, 2005.
Težak, Stjepko, Iz recenzije za zbirku „*Uz baku je raslo moje djetinjstvo*“, Zagreb, 1997.
Vidmarović, Đuro, *Lektira u stihu, pjesmi i slici, Pjesničko-glazbena slikovnica Izašli iz priče*, Školske novine, 21. veljače 2006.
Visinko, Karol, Recenzija glazbenog dijela rukopisa glazbene slikovnice *Od proljeća do proljeća*, Rijeka, 2004.
Visinko, Karol, Recenzija pjesničke zbirke *Izašli iz priče*, u: Kolarić – Dumić, Ljubica: *Izašli iz priče*, Rijeka, 2007.
Vlašimsky, Iva, *Nastavnica čiji osmijeh učenici pamte*, Novi list, svibanj 2004.
Zov Srijema, glasilo zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, srpanj 2008.

LJUBICA KOLARIĆ – DUMIĆ'S POEMS – INTERPRETATION FROM THE THEORETICAL AND TEACHING-METHOD PERSPECTIVE

Summary: The paper deals with the interpretation of Ljubica Kolarić – Dumić's literary work from the theoretical and teaching-method perspective. The first part discusses the interpretation of the collection of poetry and prose *Uz baku je raslo moje djetinjstvo, Od proljeća do proljeća* and *Izašli iz priče*. With respect to teaching methodology, the second part deals with the following two models of interpretation: the interpretation of the poem *Šegrt Hlapić* in the third grade and the language-creative-literary experiment based on the poem *Svibanj* in the sixth grade of the primary school.

Key words: Ljubica Kolarić – Dumić, nature poem, *Šegrt Hlapić*, teaching methodology.

Author: Kristina Milić, dipl. učiteljica, OŠ Antuna Mihanovića, Osijek
Prof. dr. sc. Ana Pintarić, Filozofski fakultet, Osijek

Review: *Život i škola*, br. 21 (1/2009.), god. 57., str. od 58. do 72.

Title: Pjesme Ljubice Kolarić – Dumić - teorijska i metodička interpretacija

Categorisation: pregledni rad

Received on: 22. siječnja 2009.

UDC: 821.163.42-1.09

821.163.42-3.09

371.3:821.163.42

Number of sign (with spaces) and pages: 27.506 (: 1800) = 15,281 (: 16) = 0,955